

ساختار کلاس درس بر خودباوری تحصیلی دانش‌آموزان

رضوان جلیوند

مهری نوروزی

www.ketab.ir

میرشناسه	جلیلوند، رضوان، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	ساختار کلاس درس بر خودباوری تحصیلی دانش‌آموزان/ رضوان جلیلوند، مهدی نوروزی.
مشخصات نشر	تهران: آرمان‌گرایان، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	[۷]، ۷۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۱۸۵۸-۷-۲
وضعیت فهرست نویسی	فینا
یادداشت	کتابنامه ص. ۶۳-۷۴.
موضوع	محیط کلاس Classroom environment محیط کلاس -- جنبه‌های روان‌شناسی Classroom environment -- Psychological aspect عزت نفس Self-esteem پیشرفت تحصیلی (Promotion (School شاگردان -- روان‌شناسی Students -- Psychology نوروزی، مهدی، ۱۳۷۲-
شناسه افزوده	۲۱۰/LC
رده بندی کنگره	۱۵/۳۷۰
رده بندی دیویی	۹۷۳
شماره کتابشناسی ملی	فینا
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

تهران، میدان انقلاب، جنب بانک تجارت ساختمان ۱۳۶۰ واحد ۱۵ همراه ۰۹۱۲۲۳۷۴۷۱۵-

عنوان: ساختار کلاس درس بر خودباوری تحصیلی دانش‌آموزان

مولفان: رضوان جلیلوند، مهدی نوروزی

نشر و پخش: موسسه فرهنگی انتشاراتی آرمان گرایان- www.zo'alesubz.ir

توبت چاپ: اول، ۱۴۰۳

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ: مجد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۸۵۸-۷-۲

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	ساختار کلاس درس
۳	۱. محیط کلاس
۵	۲. شناسایی مؤلفه‌های محیط یادگیری
۶	۳. سازمان‌دهی و مدیریت کلاس
۶	۴. ویژگی‌های مهم محیط یادگیری
۷	۵. جو مطلوب در کلاس درس و پاسخ‌گویی به نیاز دانش‌آموزان
۸	۶. ادراک از محیط کلاس
۹	۷. چهارچوب نظری ادراک از محیط کلاس
۱۱	۸. ابعاد مختلف ساختار کلاس درس
۱۲	۹. ابعاد ادراک از ساختار کلاس آیمز
۱۳	۱۰. ابعاد ادراک از ساختار کلاس بلک برن
۱۴	۱-۱۰. وظایف انگیزشی
۱۵	۲-۱۰. ارزشیابی تبحری
۱۷	۳-۱۰. حمایت خودمختارانه
۱۸	۱۱. نظریه خود تعیین‌گری
۱۹	۱۲. حمایت عاطفی
۲۱	۱۳. مدیریت کلاس درس
۲۱	۱-۱۳. مفهوم و ماهیت مدیریت کلاس درس
۲۲	۱۴. ماهیت کلاس‌های درس
۲۲	۱-۱۴. کلاس‌ها چند بعدی
۲۲	۲-۱۴. فعالیت‌های همزمان
۲۳	۳-۱۴. اتفاقات سریع
۲۳	۴-۱۴. رویدادها غالباً غیرقابل پیش‌بینی
۲۳	۵-۱۴. پنهان کاری کم

۱۴-۶.	کلاس‌ها دارای تاریخچه	۲۳
۱۵.	ابعاد مدیریت کلاس درس	۲۴
۱۵-۱.	مدیریت آموزش	۲۴
۱۵-۲.	مدیریت افراد	۲۴
۱۵-۳.	مدیریت رفتار	۲۵
۱۶.	اهداف مدیریت کلاس	۲۵
۱۷.	مبانی نظری سبک‌های مدیریت کلاس	۲۵
۱۷-۱.	سبک انسان گرایانه	۲۶
۱۷-۲.	سبک فرآیند مدار	۲۷
۱۷-۳.	سبک آزادمنشانه	۲۸
۱۸.	سبک‌های مدیریت کلاس در تریه لوین و نولان	۲۹
۱۸-۱.	سبک عدم مداخله	۲۹
۱۸-۲.	سبک مداخله گرا	۳۰
۱۸-۳.	سبک تعامل گرا	۳۰
۱۸-۴.	رویکرد مدیریت کلاس تحولی	۳۱
۱۹.	رویکردهای برقراری انضباط در کلاس	۳۲
۱۹-۱.	رویکرد انسانی	۳۳
۱۹-۲.	رویکرد تحلیل کاربردی رفتار	۳۵
۱۹-۴.	رویکرد مدیریت کلاس درس	۳۵
۲۰.	عوامل مؤثر بر مدیریت کلاس	۳۶
۲۰-۱.	ویژگی‌های شخصیتی معلم	۳۶
۲۰-۲.	روش‌های تدریس	۳۷
۲۰-۳.	فنون تدریس	۳۷
۲۰-۱-۳.	تدبیر منفی	۳۸
۲۰-۲-۳.	کم‌وزیاد کردن تن صدا	۳۸
۲۰-۳-۳.	حرکت‌های معلم	۳۸

۳۸	۲۰-۳-۴. تأکید روی بعضی از مفاهیم و کلمات
۳۸	۲۰-۳-۵. اشارات معلم
۳۹	۲۰-۳-۶. مکث‌های به موقع و هدفمند
۳۹	۲۰-۳-۷. تشویق و تمجید دانش‌آموزان
۳۹	۲۰-۳-۸. نگاه‌های معنی‌دار
۳۹	۲۰-۳-۹. ضربه زدن به میز و صندلی
۳۹	۲۰-۳-۱۰. تدوین قانون و مقررات کلاس
۴۰	۲۱. قدرت معلم در کلاس درس
۴۰	۲۱-۱. قدرت تخصص
۴۱	۲۱-۲. قدرت مرجع
۴۱	۲۱-۳. قدرت فانی
۴۲	۲۱-۴. قدرت پاداش
۴۳	۲۱-۵. قدرت تنبیه
۴۴	۲۲. راهبردهای برخورد با مشکلات دانش‌آموزان
۴۵	خودباوری تحصیلی
۴۵	۱. مفهوم و ماهیت خودباوری
۴۸	۲. منابع خودباوری
۴۹	۲-۱. تجربیات موفق
۴۹	۲-۲. مدل‌سازی اجتماعی
۴۹	۲-۳. ترغیب اجتماعی
۴۹	۲-۴. واکنش‌های روانی
۵۰	۳. شاخص‌های خودباوری
۵۰	۳-۱. مفهوم خود
۵۰	۳-۲. کنترل
۵۱	۳-۳. فرآیندشناختی
۵۱	۴. اثرات خودباوری بر کارکردهای روان‌شناختی

۵۱	۱-۴. اثر خودباوری بر سطح انگیزش
۵۱	۱-۴-۱. انتخاب اهداف
۵۲	۱-۴-۲. کسب نتایج یا پیامدهای مورد انتظار
۵۲	۱-۴-۳. اجرای اهداف
۵۳	۱-۴-۴. میزان تلاش
۵۳	۱-۴-۵. میزان استقامت و پشتکار
۵۴	۱-۴-۶. استرس و فشار روانی
۵۴	۱-۴-۷. خودتنظیمی
۵۴	۲-۴. تأثیر خودباوری بر عواطف
۵۵	۵. ارکان مهم در خودباوری
۵۵	۵-۱. آگاهانه زیستن
۵۵	۵-۲. پذیرفتن خود
۵۶	۵-۳. خودمسئولی
۵۶	۵-۴. خودتأییدی
۵۶	۵-۵. هدفمند زیستن
۵۶	۵-۶. با صداقت زیستن
۵۶	۶. انواع خودباوری
۵۷	۶-۱. خودباوری انسانی
۵۷	۶-۲. خودباوری اعتقادی
۵۷	۶-۳. خودباوری ملی
۵۷	۶-۴. خودباوری فردی
۵۸	۷. مطالعه خودباوری
۵۸	۸. مولفه‌های خودباوری تحصیلی
۵۸	۸-۱. احترام به خود
۶۰	۸-۲. کارایی
۶۱	۸-۳. شایستگی

۴-۸. اعتماد و باور به خود ۶۱

۵-۸. شناخت توانایی‌های خود ۶۱

نتیجه‌گیری ۶۲

منابع و مآخذ ۶۳

الف) منابع فارسی ۶۳

ب) منابع انگلیسی ۶۸

www.ketab.ir

فهرست جدول

جدول (۱) ساختار کلاس و راهبردهای آموزشی ۲۵

www.ketab.ir

فهرست شکل

شکل (۱) ابعاد ادراک از ساختار کلاس آیمز ۱۷

www.ketab.ir

ساختار کلاس مانند دیگر موقعیت‌های اجتماعی و گروهی مستلزم انجام کارهای مدیریت، طراحی و سازماندهی، رهبری و نظارت است. معلمان برای یاددهی مطالب به دانش‌آموزان می‌بایست رفتار دانش‌آموزان را به اندازه کافی اداره و کنترل نمایند و دانش‌آموزان نیز باید یاد بگیرند که چگونه با یکدیگر و با معلم رابطه برقرار نمایند (قاضیان و همکاران، ۱۳۹۶).

به نظر می‌رسد یکی از عوامل مؤثر بر ساختار کلاس درس، خودباوری تحصیلی در دانش‌آموزان می‌باشد؛ زیرا علاوه بر داشتن مهارت در ساختار کلاس درس، اعتماد به نفس و خودباوری نیز ضروری به نظر می‌رسد. خودباوری تحصیلی مفهومی کلی مانند عزت‌نفس نیست و افراد می‌توانند در یک موقعیت، کارایی شخصی زیاد و در موقعیت دیگر کارایی شخصی کمی داشته باشند. کارایی بالا و پایین برای تولید چهار متغیر پیش‌بین، با محیط‌های پذیرا و بی‌اعتنا ترکیب می‌شوند. زمانی که کارایی بالا و محیط‌پذیر است، پیامدها به احتمال زیاد موفقیت‌آمیزند. زمانی که کارایی پایین و محیط‌پذیر ترکیب می‌شوند، چنانچه افراد ببینند که دیگران در کارهایی که به نظر آن‌ها خیلی مشکل می‌رسد موافق‌اند، امکان دارد شرمیده شوند. زمانی که افراد دارای کارایی بالا با موقعیت‌های محیطی بی‌اعتنا مواجه می‌شوند، معمولاً تلاش‌های خود را تشدید می‌کنند تا آن محیط را تغییر دهند. آن‌ها برای ایجاد تغییر، ممکن است اعتراض کنند، به مبارزه اجتماعی دست بزنند یا حتی به زور متوسل شوند، اما به‌نظر بندورا^۱ (۲۰۰۲)، اگر تمام این تلاش‌ها شکست بخورند، آن‌ها با کلاً این روش را کنار می‌گذارند و روش دیگری را اختیار می‌کنند یا این که درصدد یافتن محیط پذیراتری برمی‌آیند. سرانجام این که، خودباوری پایین اگر با محیط بی‌اعتنا ترکیب شود، افراد احساس بی‌تفاوتی، تسلیم و درماندگی می‌کنند (فست^۲، ۱۴۰۲). خودباوری به عقاید و باورهای افراد در مورد قابلیت‌ها و سیاست‌های خودشان برای کنترل

^۱ . Bandura

^۲ . Fist

عملکرد خویش بر رویدادهای مؤثر زندگی اشاره دارد. این باورهای افراد در مورد اثربخشی خودشان مهم‌ترین سازوکار (مکانیسم) اعمال چنین کنترل‌هایی در نظر گرفته می‌شود (بندورا، ۲۰۰۲).

از طرفی خودباوری، اعتماد خودباوری، اعتماد به نفس یا هر نام دیگری که برای پذیرش از خود، به صورت مثبت بگذاریم، نمی‌توان از اهمیت آن غافل ماند، البته نباید خودباوری را با حالاتی مانند خودپسندی یا غرور یکی دانست و به طور قطع تفاوت‌های چشمگیری میان این موارد موجود است. خودباوری را از یک سو می‌توان در آموزه‌های مذهبی، آیات، روایات و کلام معصوم (ع) یافت که بر آن تأکید بسیاری شده است، به گونه‌ای که حتی بسیاری از روشنفکران مذهبی بر این باورند که جهان غرب معانی و مفاهیمی از قبیل اعتماد به نفس را از اسلام گرفته است. از طرف دیگر نیز خودباوری یکی از مفاهیم کلیدی و مؤکدی در علم روانشناسی به حساب می‌آید و اهمیت آن به حدی است که تمام رفتار و اعمال انسان بسته به آن بوده و حتی در ترسیم آینده، نیز تأثیر قابل توجهی دارد (صفی، ۱۴۰۰).

عملکرد تحصیلی و عوامل مرتبط با آن سال‌هاست که مورد توجه متخصصان آموزش و پرورش است. تأکید بر نقش فراگیران در فرآیند یاددهی-یادگیری و تأکید بر تربیت یادگیرندگان که احساس ارزش و خودباوری داشته و نوآور و خلاق باشند، از جمله مسائل مهمی می‌باشد که می‌تواند به عملکرد مناسب و مطلوب کمک کند (زمانی و پورآتشی، ۱۳۹۶).

پیش‌بینی عملکرد تحصیلی و کشف عواملی که به موفقیت تحصیلی و پایداری آن در دانش‌آموزان مربوط است، موضوعاتی هستند که بیشترین اهمیت را در آموزش و پرورش دارند. عملکرد تحصیلی پیش‌بینی‌کننده عملکرد فرد در دیگر سطوح آموزشی و یا پیامدها و عملکرد شغلی در دوره‌های مختلف کاری است (راین، مککوچ^۱، ۲۰۰۵). انگیزش، تأثیرات هیجانی، مهارت‌های مطالعه، برنامه‌ریزی، کنترل پیامد طبیعی و خودباوری پنداری را به عنوان عوامل تأثیرگذار در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌داند.

۱. Cognitive and metacognitive strategies

یافته‌های پژوهشی وسیعی درباره تأثیر ساختار کلاس درس بر خودباوری تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد، برخی از دانش‌آموزان می‌دانند که چه می‌خوانند و چه یاد گرفته‌اند و برخی هم حفظ می‌کنند، شواهد زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد توجه و افزایش خودباوری تحصیلی و ساختار کلاس درس همراه است.

ساختار کلاس درس

۱. محیط کلاس

مدرسه دارای نقش مهمی در رشد شخص می‌باشد چون اولاً در دورانی از تکامل وارد عمل می‌گردد که یادگیری به راحتی صورت می‌گیرد و درثانی با کنترل مثبتی مربیان کودکان و نوجوانان، بالندگی و رشد شخصی را می‌توانند در زندگی فردی، اجتماعی سرعت دهند، دانش‌آموز به مدرسه نمی‌رود که مهارتی یاد گرفته و معرفت اندوزد، مدرسه نقش مهمی در رشد، راهنمایی و آفرینندگی دارد (اصفهانی و همکاران، ۱۳۸۸).

در مدارس کلاس واحد سازمانی و محوری می‌باشد. کلاس اصلی‌ترین بخش نهاد مدرسه دارای ابعاد مختلفی می‌باشد که در کل محیط کلاس را تشکیل می‌دهد. واحد کلاس تشکیل شده از معلمان، دانش‌آموزان و تعاملاتی که میان آنان به عنوان فعالیت‌های آموزشی برای ارتقاء یادگیری، ردوبدل می‌گردد. کلاس به موقعیت یا فضایی اشاره می‌نماید که معلمان و دانش‌آموزان در آن باهم تعامل داشته و از منابع و ابزارهای اطلاعاتی گوناگون جهت دنبال نمودن فعالیت‌های یادگیری استفاده می‌نمایند. تعاملات در سطوح چندگانه، تعاملات شاگرد- معلم، تعاملات دانش‌آموز- دانش‌آموز، تعاملات معلم- دانش‌آموز و خلق کلی در کلاس درس را آموزش می‌دهد (گازلی^۱، ۲۰۰۶؛ به نقل از نیکدل، ۱۳۸۹).